

Hankintalakiuudistuksen in house-säädösten muutokustannusvaikutukset

Tiivistelmä kyselyn ja haastattelujen tuloksista

20.10.2025

Mitä selvitettiin?

- Selvitystyö kohdistui lakiuudistuksesta kunnille aiheutuviin muutokustannuksiin. Mukana oli yhteensä 11 pientä ja keskisuurta kuntaa.
- Selvityksessä kartoitettiin hankintalain uudistuksesta johtuvia **todennäköisiä muutokustannuksia, joita in house -yhtiöihin kohdistuvat muutospaineet aiheuttavat kunnille**. Muutokustannuksiin sisältyvät mm.
 - Oman organisaation tekemä valmistelutyö
 - Ulkopuolisen asiantuntemuksen ostotarve muutoksen toteuttamiseksi
 - Mahdollisiin omistusjärjestelyihin liittyvät kustannukset
 - Tietojärjestelmiin liittyvät muutokustannukset
 - Muut kertaluonteiset muutokustannukset
- Muutokustannuksiin arvioitiin mukaan jo toteutuneet kustannukset sekä tulevat kustannukset aina siirtymäkauden loppuun saakka.

Tiivistelmä tuloksista 1/2

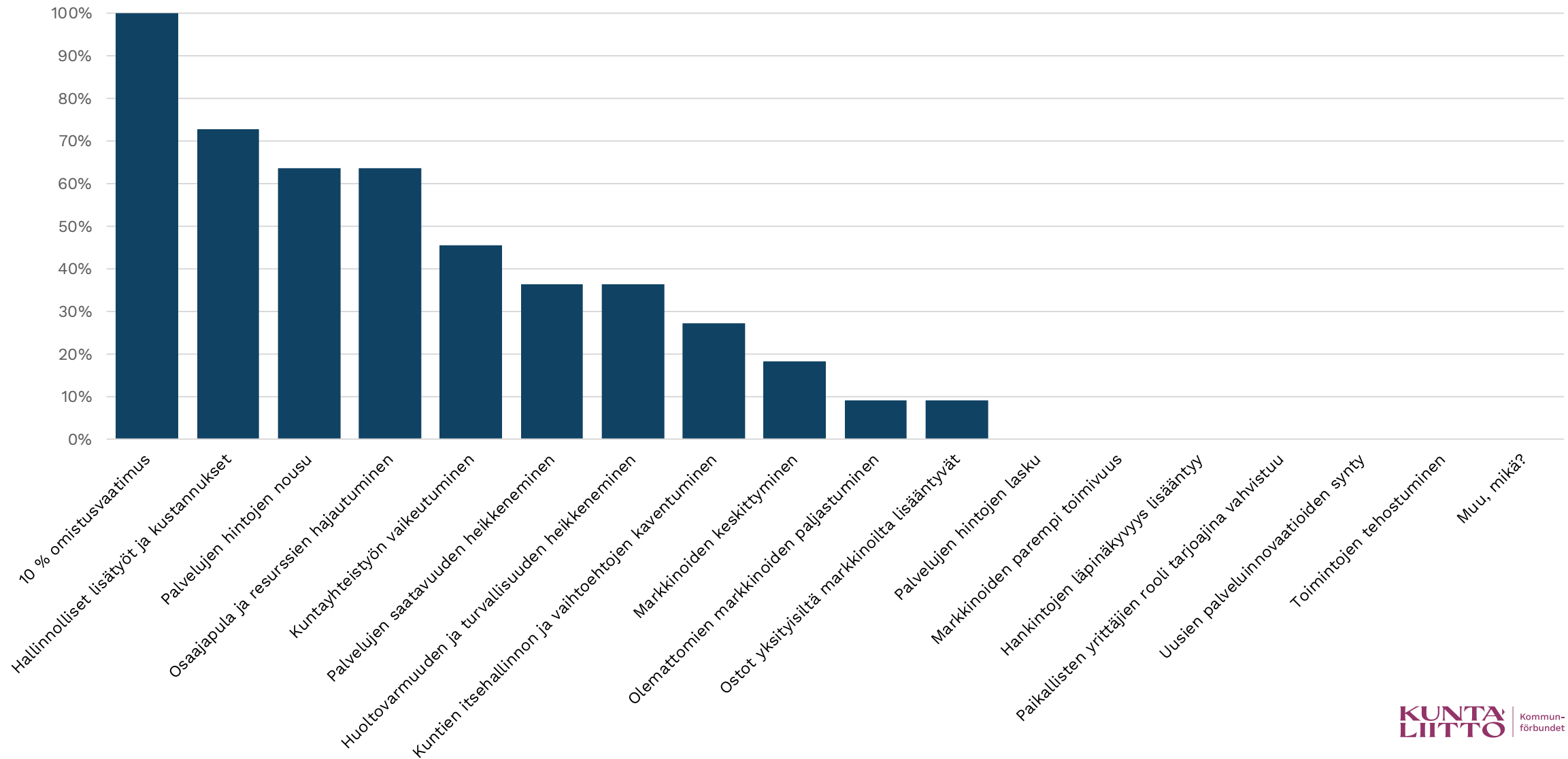
- Lakiuudistus aiheuttaa kunnille merkittäviä muutuskustannuksia
 - On oleellista huomioida, että arviot muutuskustannusten suuruudesta ovat tässä vaiheessa karkeita ja suuntaa antavia
 - Selvitykseen osallistuneiden kuntien keskimääräiset muutuskustannukset/asukas on arvioitu ko. kuntien omista lähtökohdista.
- Selvitykseen osallistuvat **pienet kunnat** arvioivat muutuskustannuksiksi keskimäärin 473 €/asukas, ja **keskisuuret kunnat** keskimäärin 41 €/asukas.
- Pienten ja isompien kuntien uudistukseen liittyvä problematiikka on erilainen:
 - Pienempien kuntien keskeisenä haasteena on palvelujen jatkuvuuden turvaaminen ja tuotantotaparatkaisut in house-yhteistyön mahdollisen päättymisen jälkeen.
 - Pienemmissä kunnissa on harvoin erillistä hankintaresurssia. Osaamisen ja resurssien puutteita on tunnistettu erityisesti hankinta-, sopimus- ja yhtiöjärjestelyosaamisen saralla. Osaamisvajetta paikataan mm. hankkimalla ulkoisia asiantuntijapalveluita, mikä aiheuttaa huomattavia kustannuksia.
 - Suuremmilla kunnilla kyse on korostetummin in house-yhtiöiden omistusjärjestelyihin liittyvistä haasteista.
- Mikäli näillä luvuilla johdettaisiin arvio kaikkien Suomen kuntien yhteenlasketuista muutuskustannuksista, **karkeaksi arvioksi muodostuisi noin 600 miljoonaa euroa.**

Tiivistelmä tuloksista 2/2

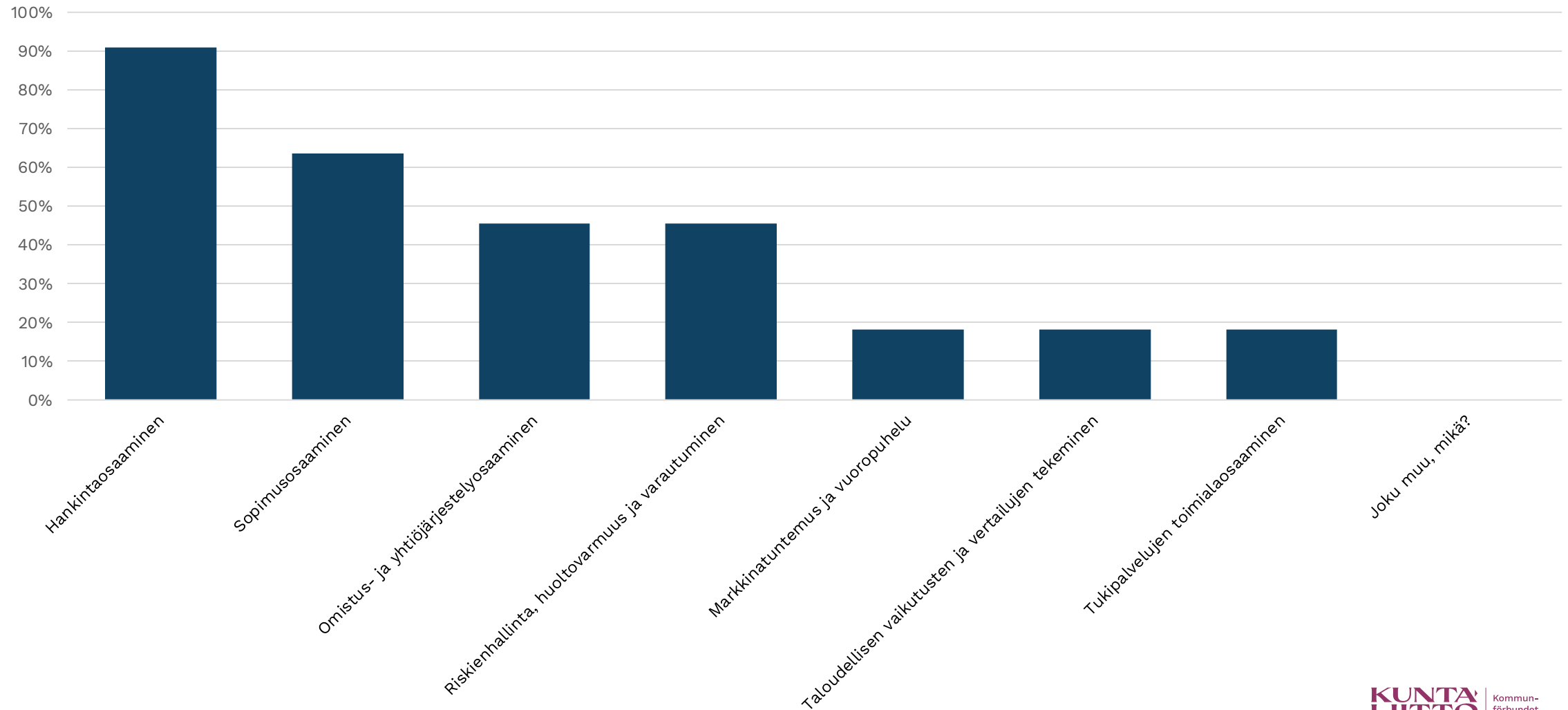
- Kunnat kokevat in house -yhteistyön monella palvelualalla strategisesti merkittäväksi ja luontevaksi tavaksi tehdä yhteistyötä, joten yhteistyön purkautumisesta aiheutuu kunnille haasteita niissäkin tapauksissa, joissa merkittäviä muutuskustannuksia ei aiheudu.
- Ruoka- ja ICT-palvelujen kaltaisilla aloilla kunnat tuovat esiin huolensa myös **huoltovarmuuteen ja kyberturvallisuuteen** liittyen.
- Osaamisen ja resurssien puutteita tunnistettiin erityisesti hankinta-, sopimus- ja yhtiöjärjestelyosaamisen saralla.
- Haasteet korostuvat pienemmissä kunnissa, joissa esim. hankintaosaaminen ja sopimuksen aikainen yhteistyö on usein ollut keskitetty in house-yhtiöön.

Selvityksen tulokset

Mitkä ovat mielestänne hankintalain uudistuksen suurimmat vaikutukset?

Millaista uutta osaamista muutos toteutuessaan tulee edellyttämään paikallistasolla?

Muutostustannukset kunnittain

Kunta	Muutostustannus	Muutostustannus/asukas	Huom.
Hartola	544 000 €	207 €	
Hämeenlinna	1 140 000 €	17 €	
Kempele	1 130 000 €	57 €	
Kärsämäki	600 000 €	253 €	Karkeat yhtiö- ja kustannuseräkohtaiset erittelyt.
Lappeenranta	2 050 000 €	28 €	Ei tarkempia kustannuseräkohtaisia erittelyjä, vaan arvio kokonaismuutostustannuksista yhtiöittäin.
Mikkeli	3 150 000 €	58 €	Ei tarkempia kustannuseräkohtaisia erittelyjä, vaan arvio kokonaismuutostustannuksista yhtiöittäin.
Nurmijärvi	1 930 000 €	43 €	
Salla	1 300 000 €	401 €	
Savitaipale	2 560 000 €	783 €	
Taivassalo	443 000 €	256 €	
Toivakka	2 200 000 €	940 €	
Yhteensä	17 047 000 €		
Keskiarvo	1 549 727 €	277 €	

Kyseessä **kuntien arvio** muutostustannusten suuruudesta.

Kaikissa muutostustannusarviossa mukana ovat sekä tähän mennessä syntyneet kustannukset että tulevat kustannukset aina siirtymäkauden loppuun saakka.

Muutostustannuksissa/asukas on merkittäviä eroja kuntien välillä pääpiirteissään siten, että mitä pienempi kunta, sen suuremmat asukaskohtaiset kustannukset

Muutostustannuksiin sisältyy väistämättä kiinteitä elementtejä, jotka eivät ole riippuvaisia kunnan koosta. Muutoksen edellyttämät tuotantotaparatkaisut poikkeavat pienempien ja isompien kuntien välillä, mikä myös väistämättä vaikuttaa kustannusten suuruuteen.

Muutuskustannukset kunnittain

jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset tulevat voimaan

Kunta	Muutuskustannus	Muutuskustannus, jos julkisuudessa esitetyt poikkeukset toteutuvat
Hartola	544 000 €	542 000 €
Hämeenlinna	1 140 000 €	1 095 000 €
Kempele	1 130 000 €	1 100 000 €
Kärsämäki	600 000 €	500 000 €
Lappeenranta	2 050 000 €	1 550 000 €
Mikkeli	3 150 000 €	2 800 000 €
Nurmijärvi	1 930 000 €	1 830 000 €
Salla	1 300 000 €	1 300 000 €
Savitaipale	2 560 000 €	2 250 000 €
Taivassalo	443 000 €	443 000 €
Toivakka	2 200 000 €	200 000 €
Yhteensä	17 047 000 €	13 610 000 €
Keskiarvo	1 549 727 €	1 237 273 €

Julkisuudessa on mainittu, että jätehuollon ja jäteveden sekä kirjastopalvelujen toiminta saatetaan sulkea 10 prosentin sääntelyn piiristä ulos. Tällä dialla vertaillaan, mitä ko. poikkeusten voimaantulo tarkoittaa muutuskustannusten kannalta.

Jos jätehuolto-, jätevesi- ja kirjastopalvelut rajautuvat lakiuudistuksen ulkopuolelle:

Muutuskustannus/asukas (keskiarvo) pienissä kunnissa = 323 €
Muutuskustannus/asukas (keskiarvo) keskisuurissa kunnissa = 37 €

Arvio kaikkien kuntien muutuskustannuksista yhteensä = **455 M€**

Kyseessä **kuntien arvio** muutuskustannusten suuruudesta.

Muutostkustannukset palvelualoittain: ICT-palvelut

Palveluala	Yhtiö	Kunta	Muutos-kustannus	Merkittävimmät kustannuserät	Mahdollinen tuleva tuotantotapa
ICT-palvelut	Tiera Oy*	Hartola	32 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Kilpailutus
	Tiera Oy	Hämeenlinna	260 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Kilpailutus, Oma tuotanto
	Joki ICT Oy	Kempele	300 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Kilpailutus
	Tiera Oy	Kempele	400 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Kilpailutus
	Tiera Oy	Mikkeli	1 500 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Omistusjärjestelyt inhouse-yhtiössä, myös muita vaihtoehtoja kartoitetaan
	LapIT Oy	Salla	1 300 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Omistusjärjestelyt inhouse-yhtiössä, Kilpailutus
	Tiera Oy	Taivassalo	40 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Palvelujen siirtäminen inhouse-yhtiöön, Kilpailutus
	Yhteensä		3 832 000 €		
	Keskiarvo		547 429 €		

Kyseessä kuntien arvio muutostkustannusten suuruudesta.

Laskennassa ei ole huomioitu kuntia, jotka eivät antaneet yhtiökohtaisia arvioita muutostkustannuksista.

*Hartola ei ole hankkinut Tieralta laajoja ICT-palveluita, vaan ainoastaan yhden pienen osion, varhaiskasvatuksen tietojärjestelmän, Tieran Vesselin. Arvio ei siis ole täysin vertailukelpoinen.

Muutuskustannukset palvelualoittain: Taloushallintopalvelut

Palveluala	Yhtiö	Kunta	Muutos- kustannus	Merkittävimmät kustannuserät	Mahdollinen tuleva tuotantotapa
Tahe- palvelut	Provincia Oy	Hartola	297 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Kilpailutus, Oma tuotanto
	Numera Palvelut Oy	Hartola	192 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Yhtiön myynti tai purkaminen, Kilpailutus
	Numera Palvelut Oy	Hämeenlinna	70 000 €	Oman organisaation tekemä työ	Yhtiön myynti tai purkaminen, Kilpailutus
	Provincia Oy	Hämeenlinna	320 000 €	Omistusjärjestelyt	Omistusjärjestelyt inhouse-yhtiössä
				Talous- ja palkkapalveluiden kilpailutus, liittymien uudelleen rakentaminen, uuden tilitoimiston käyttöönoton laskutus	Kilpailutus
	Monetra Oulu Oy	Kempele	370 000 €		
	Meidän IT ja Talous Oy	Mikkeli	100 000 €	n/a	Omistusjärjestelyt inhouse-yhtiössä
	Numera Palvelut Oy	Mikkeli	50 000 €	n/a	Kilpailutus
				n/a	Omistusjärjestelyt inhouse-yhtiössä, Yhtiön myynti tai purkaminen, Kilpailutus
	Meidän IT ja Talous Oy	Lappeenranta	300 000 €		
	Numera Palvelut Oy	Nurmijärvi	1 700 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Kilpailutus
	Meidän IT ja Talous Oy	Savitaipale	1 400 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Oma tuotanto, Kilpailutus, Tehtävän siirtyminen kuntayhtymään
	Numera Palvelut Oy	Taivassalo	460 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Palvelun siirtäminen inhouse-yhtiöön, Kilpailutus
	Meidän IT ja Talous Oy	Toivakka	200 000 €	”Palkkahallinnon siirtäminen pois Meita-yhteistyöstä”	Omistusjärjestelyt, Yhtiön myynti tai purkaminen, Oma tuotanto, Kilpailutus, Tehtävän siirtyminen kuntayhtymään
	Yhteensä		5 259 000 €		
	Keskiarvo		478 091 €		

Muutuskustannukset palvelualoittain: Matkailu

Palveluala	Yhtiö	Kunta	Muutuskustannus	Merkittävimmät kustannuserät	Mahdollinen tuleva tuotantotapa
Matkailupalvelut				Asiantuntijaostot	Omistusjärjestelyt inhouse-yhtiössä, Oma tuotanto, Tehtävän siirtyminen kuntayhtymään
	Lahden Seutu - Lahti Region Oy	Hartola	6 000 €		
	Oulun Matkailu Oy	Kempele	20 000 €	n/a	n/a
	Yhteensä		26 000 €		
	Keskiarvo		13 000 €		

Palveluala	Yhtiö	Kunta	Muutos-kustannus	Merkittävimmät kustannuserät	Mahdollinen tuleva tuotantotapa
	Saimaan Tukipalvelut Oy	Lappeenranta	50 000 €	n/a	Omistusjärjestelyt inhouse-yhtiössä
	Saimaan Tukipalvelut Oy	Savitaipale	850 000 €		Oma tuotanto, Kilpailutus
	Yhteensä		900 000 €		
	Keskiarvo		450 000 €		

Muutuskustannukset palvelualoittain: joukkoliikenne ja kirjastot

Palveluala	Yhtiö	Kunta	Muutuskustannus	Merkittävimmät kustannuserät	Mahdollinen tuleva tuotantotapa
Joukkoliikenne-palvelut	Waltti Solutions Oy	Hämeenlinna	220 000 €	n/a	Ei tietoa.
	Waltti Solutions Oy	Lappeenranta	1 200 000 €	n/a	Kilpailutus
	Waltti Solutions Oy	Mikkeli	1 000 000 €	n/a	Kilpailutus, myös muita vaihtoehtoja kartoitetaan
	Yhteensä		2 420 000 €		
	Keskiarvo		806 667 €		
Palveluala	Yhtiö	Kunta	Muutuskustannus	Merkittävimmät kustannuserät	Mahdollinen tuleva tuotantotapa
Kirjastopalvelut	Koha-Suomi Oy	Hartola	2 000 €	Tietojärjestelmiin liittyvät kustannukset	Kilpailutus
	Koha-Suomi Oy	Kempele	20 000 €	n/a	Ei tietoa
	Koha-Suomi Oy	Mikkeli	150 000 €	n/a	Omistusjärjestelyt inhouse-yhtiössä, Kilpailutus, myös muita vaihtoehtoja kartoitetaan
	Yhteensä		172 000 €		
	Keskiarvo		57 333 €		

Muutuskustannukset palvelualoittain: Jätehuolto

Palveluala	Yhtiö	Kunta	Muutuskustannus	Merkittävimmät kustannuserät	Mahdollinen tuleva tuotantotapa
Jätehuolto- palvelut	Kiertokapula Oy	Hämeenlinna	45 000 €	Oman organisaation tekemä työ, asiantuntijaostot	Yhtiön jakautuminen
	Kiertokaari Oy	Kempele	10 000 €	Asiantuntijaostot	Kilpailutus
	Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy	Lappeenranta	500 000 €	n/a	Omistusjärjestelyt in house -yhtiössä, Kilpailutus
	Kiertokapula Oy	Nurmijärvi	100 000 €	Oman organisaation tekemä työ, Asiantuntijaostot	Omistusjärjestelyt in house -yhtiössä, Yhtiön myynti tai purkaminen, Kilpailutus
	Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy	Savitaipale	310 000 €	infra ja asiantuntijatyö	Oma tuotanto, ”Pienten kuntien yhteistyö?”
	Mustankorkea Oy	Toivakka	2 000 000 €	”Jätehuollon edellyttävä infrastruktuuri, urakka-alueiden laatiminen, kuljetukset tms.”	Omistusjärjestelyt, Yhtiön myynti tai purkaminen, Oma tuotanto, Kilpailutus, Tehtävän siirtyminen kuntayhtymään
	Yhteensä		2 965 000 €		
	Keskiarvo		494 167 €		

Haastatteluissa esiin noussutta

- Kunnat ovat uudistuksen vastustuksessaan poikkeuksellisen yksimielisiä. Keskeisimpiä vastustusargumentteja ovat
 - toimivien in house -järjestelyjen purkaminen, vaikka toimivia markkinoita ei tule useimmille sektoreille syntymään
 - uudistuksesta aiheutuvat kustannukset ja hallinnollinen taakka
 - huoltovarmuuteen ja turvallisuuteen liittyvät seikat.
- Kaiken kaikkiaan selvitykseen osallistuvien kuntien kokemuksena on, uudistusta viedään eteenpäin kuntien käytännön tarpeita ja haasteita huomioimatta.
- Siirtymäajat koetaan liian lyhyiksi, kun ottaa huomioon esim. tietojärjestelmähankintojen keston. Kuntien toiveena on vähintään, että lainsäädäntöön lisättäisiin poikkeuksia, joiden mukaan harvaan asutuille alueilla, pienten väkilukujen kunnille myönnettäisiin helpotuksia in house -järjestelyjen purkamiseen liittyen. Kategoriselle 10 %:n rajaukselle ei nähdä perusteita.
- Omistususuuksien kasvattaminen vastaamaan uudistuksen vaatimuksia on harvoissa tapauksissa taloudellisesti realistista. Suuremmat kunnat nostavat esiin huolen ympäryskuntiensa tilanteesta, mutta samalla toteavat, etteivät mahdollisesti voi edistää ratkaisuja, jotka ovat omien etujensa vastaisia.

Haastatteluissa esiin noussutta

- Jätehuolto-, joukkoliikenne- ja kirjastopalvelut koettiin sektoreiksi, joissa on rakennettu pitkäaikaisesti yhteistyötä, jonka purkautumisesta aiheutuisi haittoja palvelujen loppukäyttäjille.
- Absoluuttiselta merkittävyydeltään (myös muutostkustannusten osalta) erityisesti TAHE- ja ICT-palvelut koetaan erityisen merkittäviksi, ja niiden uudelleenjärjestely koetaan haastavaksi in house -yhteistyön mahdollisen purkautumisen myötä.
- Miltei kaikki selvitykseen osallistuneet kunnat kokevat lainsäädäntötyön in house -yhteistyön osalta poukkoilevaksi
 - kokemus on, että useilla sektoreilla, joilla in house -yhteistyötä ollaan lakiuudistuksen myötä purkamassa, on valtio kannustanut kuntien väliseen yhteistyöhön vuosien varrella.
 - Kunnat toivat haastatteluissa esiin, että in house -yhteistyö on toiminut huoltovarmuusnäkökulmasta joustavasti poikkeustilanteissa – esim. korona-epidemian aikana ruokapalvelutoiminnan erikoisjärjestelyt sujuivat mutkattomasti in house -kumppaneiden kanssa.

Haastatteluissa esiin noussutta

- Uudistukseen valmistautumisessa on jonkin verran eroja selvitykseen osallistuvien kuntien välillä.
 - Toiset ovat etupainotteisimmin alkaneet tunnustella vaihtoehtoisia ratkaisuja naapurikuntien ja muiden sidosryhmien välillä
 - Toiset ovat edelleen odottavalla kannalla sen suhteen, minkälaiseksi lakiesitys lopulta muodostuu.
 - Joillain alueilla uudistukseen varautumista on tehty enemmän in house -yhtiöiden puolella.
 - Varautumismahdollisuudet ovat osittain riippuvaisia eroista pienten ja isojen kuntien välillä: mikäli in house -yhteistyö päättyy, varaudutaan kilpailutuksen tai omaan tuotantoon siirtymisen kaltaisiin ratkaisuihin. Mikäli puolestaan 10 %:n omistusosuuden vaatimus täyttyy, sisältyy varautumiseen in house -yhtiön uudelleenjärjestelyn kaltaisia seikkoja.

Kooste kuntakohtaisista vaikutuksista

Hartola – kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

Teema	Nostot
In house -yhtiöt	6 in house -yhtiötä (uudistuksen vaikutukset kohdistuvat: kaikkiin)
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Hintojen nousuun liittyen ei syvällisempää analyysia taustalla. Olettamus perustuu mm. yksityisen toimijan katemarginaaliin. Markkinatilanne tulee vain heikkenemään pitkässäkin juoksussa.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Kunnalla ei käytössään yhtäkään omaa talousasiantuntijaa, vaan nämä in house -yhtiössä. Käytössä ei ole myöskään omaa hankintaosaamista.
Uudistustarpeiden ennakointi	Taloudellisen tilanteen takia siirtymäkaudelle on tuskin mahdollista saada lisäresursseja. Toistaiseksi suunnittelu ja varautuminen tapahtunut lähinnä in house -yhtiöiden puolella – kunnat vielä odottavat, mihin muotoon lakiuudistus tarkkaan ottaen tulee asettumaan. Omistusosuuksien kasvattaminen ei ole realistista, joten on lähdettävä miettimään muita vaihtoehtoja: 1) ostot ulosmyyntihinnoilla in house -yhtiöltä 2) avoimien yhtiöiden luominen 3) muiden mahdollisten yhtiöjärjestelyjen luominen.
Muutost kustannukset yhteensä	Provincia Oy 297 000 €, Numera Palvelut Oy 192 000 €, Tiera Oy 32 000 €, Lahden Seudun Kehitys LADEC Oy 15 000 €, Lahden Seutu – Lahti Region Oy 6000 €, Koha-Suomi Oy 2000 € Yhteensä: 544 000 € (jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset toteutuvat: 542 000 €)
Huomiot muutost kustannusarvioista	Kyselylomakkeen luvuissa hyödynnettiin tietoa, joka on saatu, kun taloushallinnon palvelut siirrettiin in house -yhtiöön.
Muut huomiot	Lahti-vetoisuus tuottaa haasteita – Hartolan tarpeet ovat hyvin erilaiset kuin keskuskunnalla. Ei olla saatu vastauksia siihen, tuleeko valtio kompensoimaan muutost kustannuksia kunnille. Pienissä kunnissa korostuu se, että muutost kustannukset ovat suuria budjettiin verrattuna. Onko jopa harkittava kuntaliitoksia? Uudistus aiheuttaa sen, että kunnat miettivät aktiivisesti, miten lainsäädäntöä voisi kiertää. Uudistus on ongelmallinen kuntien itsehallinnon kannalta.

Hämeenlinna

kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

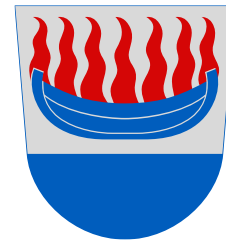
Teema	Nostot
In house -yhtiöt	6 in house -yhtiötä (Kunta omistaa kahdesta yhtiöstä vähintään 10 %:a)
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Sidosyksiköiden omistusosuuden 10 %:n vähimmäisvaatimus ja erityisesti nyt ehdotettu lyhyt siirtymäaika vaarantavat kuntien tukipalveluiden jatkuvuuden toimialoilla ja alueilla, joilla ei ole toimivaa markkinaa. Katkokset tukipalveluissa voivat estää kuntien peruspalveluiden tuottamisen. Uudistus koetaan tarpeelliseksi, mutta 10 %:n ehdoton raja koetaan liioitteluksi (5 %:n raja olisi tarkoituksenmukaisempi).
Merkittävimmät osaamistarpeet	Hämeenlinnalle kyse ei ole niinkään osaamis- vaan resurssikysymyksestä (resurssihaasteiden kautta voi toki muodostua myös osaamiskysymykseksi). Resurssi- ja osaamishaasteita saattaa aiheutua erityisesti siinä tapauksessa, jos in house-yhteistyö vaihtuu omaksi toiminnaksi.
Uudistustarpeiden ennakointi	Lähdetty aktiivisesti miettimään eri sidosryhmien kanssa vaihtoehtoja. Valmiusvarastoinnin järjestäminen tulee olemaan haaste, jota ei vielä ole pystytty kovin paljon ennakoimaan. Useimpien muiden osalta ratkaisuja on mietitty etupainotteisesti.
Muutostkustannukset yhteensä	Numera Palvelut Oy 70 000 €, Provincia Oy 320 000 €, Waltti Solutions Oy 220 000 €, Tuomi Logistiikka Oy 225 000 €, Tiera Oy 260 000 €, Kiertokapula Oy 45 000 € Yhteensä: 1 140 000 €, (jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset toteutuvat: 1 095 000 €)
Huomiot muutostkustannusarvioista	Henkilöstövalityspalveluiden osalta vaihtoehtoina oman henkilöstön lisääminen tai hankinta kilpailluilta markkinoilta. Vaihtoehtoista valitaan se, kumman katsotaan saavuttavan tarvittavat tulokset varmemmin ja kokonaistaloudellisesti edullisemmin. Tahe-palveluiden jatkuminen nykymuodossaan vaatisi omistusosuuden kasvattamisen yhtiössä 10 %:iin, mistä aiheutuisi merkittävät kertakustannukset. Jätehuollon tapauksessa yhtiö jouduttaneen jakamaan kahteen osaan – omistusjärjestelyt aiheuttavat muutostkustannuksia.
Muut huomiot	Uudistukset lisäävät hallinnollista taakkaa ja nostavat kustannuksia. Nykyisten säännösten tarkentaminen pitäisi riittää – ei tarvita uutta sääntelyä. Aiheutuu yhtiöiden ja kuntien toiminnan kannalta tarpeettomia yritys- ja omistusjärjestelyjä. Omistusjärjestelyt haasteellisia, sillä ne vaativat osakkailta yhteistä tahtoa, maksukykyä ja ymmärrystä yhtiön käyvästä arvosta.

Kempele – kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

Teema	Nostot
In house -yhtiöt	7 in house -yhtiötä (uudistuksen vaikutukset kohdistuvat: kaikkiin)
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Hintojen nousussa jonkinlainen riski, mutta ei merkittävin – palvelujen hinnat tuskin tulevat nousemaan radikaalisti. Aiheutuu väistämättä riski, kun pari sataa kuntaa tulee markkinoille samanaikaisesti. Koetaan hämmentäväksi, miten viimeinenkin kuntien välinen yhteistyö ajetaan alas.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Paljon kilpailutuksia tiedossa. Monetraan keskitetty paljon osaamista. Aiemmin pystytty käyttämään keskitettyjä palveluita, nyt nämä tehtävät siirtyvät omalle vastuulle. Siirtymäkausi on todella työllistävä.
Uudistustarpeiden ennakointi	Toistaiseksi ei ole tehty varautumissuunnitelmaa. Odotetaan lain voimaantuloa. Pienten kuntien on tyhjältä pöydältä vaikea lähteä miettimään ratkaisuja – liian suuri riski, että kymmenen kunnan kanssa lähdetäisiin pystyttämään jotain.
Muutokustannukset yhteensä	Monetra Oulu Oy 370 000 €, Joki ICT Oy 300 000 €, Tiera Oy 400 000 €, Oulun Matkailu Oy 20 000 €, Oulun Keskuspesula Oy 10 000 €, Kiertokaari Oy 10 000 €, Koha-Suomi Oy 20 000 € Yhteensä: 1 130 000 € (jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset toteutuvat: 1 100 000 €)
Huomiot muutokustannusarvioista	Syytä huomioida myös vaihtoehtoiskustannukset: siirtymäkausi on todella työllistävä, joten kaikki panostukset siitä selviämiseen ovat pois muusta virkатыöstä. Vaikka esim. Kiertokaaren kohdalla ei puhuta rahallisesti suurista muutokustannuksista, on tämä in house-yhteistyö ollut strategisesti merkittävää ja siten muutos aiheuttaa suuria haasteita.
Muut huomiot	Siirtymäaika mahdoton. Järjetöntä, jos voimassa olevien sopimusten purkamisesta tulee sanktioita. Yli miljoonan euron muutokustannukset ovat ylimääräinen ja turha erä. Laki johtaa päinvastaisiin tuloksiin kuin mitä sillä tavoitellaan. Pakko lisätä hallintoa, jotta kyvyt luoda purkautuvien toimintamallien tilalle uudet. Laki rajoittaa kuntien itsehallintoa, ja se tulisi viedä perustuslakivaliokuntaan. Tällaisenaan laki tarkoittaa sitä, että parisataa toimivaa yhtiötä menetetään => markkinat eivät pysty vastaamaan ja vähäväkiset alueet kärsivät.

Kärsämäki – kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

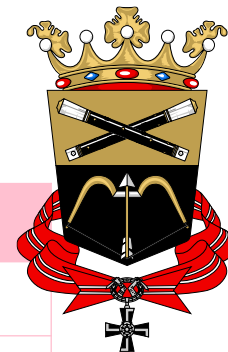
Teema	Nostot
In house -yhtiöt	4 in house -yhtiötä (uudistuksen vaikutukset kohdistuvat: kaikkiin)
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Erityisesti hintojen nousu huolettaa, tästä ei kuitenkaan ole tehty syvällisempää analyysia. Arvio perustuu: 1) In house vs. yksityinen toimija: hintalappu väistämättä isompi 2) korostuu, kun kyse ei-houkuttelevasta markkina-alueella sijaitsevasta kunnasta 3) pidemmälläkään aikavälillä ei helpotusta, sillä maantieteellinen asema ei muutu mihinkään.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Osaamisresurssit heikkenevät, sillä pienellä kunnalla ei käytössä esim. omaa hankintaresurssia. In house -yhtiön muokkaaminen hankintakonsulttipalveluita tarjoavaksi osajaksi yhtenä ratkaisuna? Hansel ja muut yhteishankintayksiköt eivät pelasta tilannetta, sillä tarvitaan ymmärrystä kunnan omista tarpeista.
Uudistustarpeiden ennakointi	Naapurikuntien kanssa käyty keskusteluja, varasuunnitelmat olemassa tiettyjen palvelujen osalta. Toisaalta ollaan myös odottavalla kannalla sen suhteen, minkälaiseksi lakiuudistus lopulta asettuu. Omistususuuksien nostaminen ei ole Kärsämäen taloudellisilla resursseilla realistista.
Muutokustannukset yhteensä	Yhteensä: 600 000 € (jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset toteutuvat: 500 000 €)
Huomiot muutokustannusarvioista	Webropol-vastauksissa annettu karkeat arviot ainoastaan ”välittömistä päättämiskustannuksista”. Mikäli huomioidaan myös mahdolliset uusien Tahe-järjestelmien kilpailutukseen ja käyttöönottoon vaadittavat resurssit sekä uusien käyttöönottojen kustannus, tulee lisäkustannuksia noin 300 000–400 000 € (tämä jakaantuu käytännössä siten, että Tahe-palveluiden osuus on noin 250 000 € ja loput jakaantuvat miltei tasan muiden kustannuserien kesken). Henkilötyövuosia vaaditaan jo ilmoitettujen lisäksi arviolta +1 - +0,5 / per hankinta. Leijonanosa tulee koskemaan Tahe-palveluita ja jätehuoltoa.
Muut huomiot	Siirtymäajan tulisi olla vähintään 5 vuotta. Jos kunnat pakotetaan markkinoille, saattaa tämä aiheuttaa 0,5–1 %:n kunnallisveron korotuksen. Isot kunnat tulevat pärjäämään, koska niillä 10 %:n omistususuudet ylittyvät pääsääntöisesti.

Lappeenranta – kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

Teema	Nostot
In house -yhtiöt	5 in house -yhtiötä
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Etelä-Karjalan kokoisessa maakunnassa ei ole toimivia markkinoita kaikille palvelualueille, vaan markkinat muutaman yhtiön hallussa.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Resurssipula aiheuttaa isoja haasteita, erityisesti substanssiosaamisen osalta organisaatio on ohut. Erityisesti haasteita aiheuttaa kilpailutusten tekeminen ja niiden sisällöllinen määrittely, tämä pakottaa asiantuntijapalvelujen ostamiseen.
Uudistustarpeiden ennakointi	Toistaiseksi ei ole tehty pidemmälle menevää valmistelua.
Muutokustannukset yhteensä	Meidän IT ja Talous Oy 300 000 €, Saimaan Tukipalvelut Oy 50 000 €, KOY Seniori-Saimaa –, Waltti Solutions Oy 1 200 000 €, Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy 500 000 € Yhteensä: 2 050 000 € (jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset toteutuvat: 1 550 000 €)
Huomiot muutokustannusarvioista	Arviot on annettu yhtiökohtaisesti ilman tarkempia kustannuseräkohtaisia erittelyjä.
Muut huomiot	Uudistus tuottaa haasteita varautumisen ja huoltovarmuuden suhteen. Keskeiset tukipalvelut, kuten ruokapalvelut, saatiin korona-ajan kaltaisten poikkeustilanteidenkin aikana järjestymään joustavasti – vastaava jousto voi olla vaikeaa ulkoisen toimijan kanssa. Uudistus saattaa aiheuttaa erikoisia tilanteita, joissa Lappeenrannan omistusosuus muodostuu pieneksi sellaisessa yhtiössä, jossa sen käyttöosuus on ylivoimaisesti suurin. Lappeenrannan omistusosuudet in house -yhtiöissä ovat sikäli suuria, että toiminnan jatkuvuus on turvattu – suuremmat haasteet aiheutuvat pienemmille kunnille.

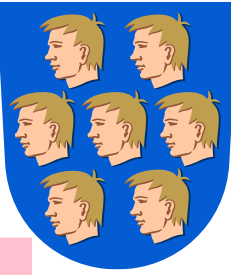
Mikkeli – kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

Teema	Nostot
In house -yhtiöt	5 in house -yhtiötä (uudistuksen vaikutukset kohdistuvat: kaikkiin)
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Kilpailutusten tuloksena syntyy tyypillisesti pitkäaikaisia sopimuksia. Hintataso nousee väistämättä, eikä tämä tasaannu hetkessä sopimuskausistakaan johtuen. Myöhemmissä kilpailutuksissa saattaa jonkin verran tasaantua. Pienemmillä kunnilla suuremmat haasteet mm. lyhyen siirtymäajan ja samanaikaisten kilpailutusten suuren määrän vuoksi.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Oma hankintayksikkö on, mutta se jo nyt tiukoilla. Hankintaosaamisen lisäksi keskeistä substanssipuolen osaaminen. Tarkemmat resurssitarpeet mahdollista arvioida lakiuudistuksen lopullisen muodon selvittyä. Muutoksesta aiheutuu kuormitusta myös ylemmille viranhaltijoille – hankinta-asiantuntijat eivät ole välttämättä syvällä in house -säätelystä.
Uudistustarpeiden ennakointi	Meidän IT ja Talous Oy:n suhteen tehty pisimmälle menevää varautumista. Yhtiö on myös itse ollut aktiivinen. Muut yhtiöt eivät niinkään aktiivisesti liikkeellä. Ei olla vielä kovin paljon ehditty varautumaan, myös substanssin puolella ollaan odottavalla kannalla.
Muutostkustannukset yhteensä	Meidän IT ja Talous Oy 100 000 €, Tiera Oy 1 500 000 €, Waltti Solutions Oy 1 000 000 €, Numera Palvelut Oy 50 000 €, <i>Koha-Suomi Oy</i> 150 000 € Yhteensä: 3 150 000 € (jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset toteutuvat: 2 800 000 €)
Huomiot muutostkustannusarvioista	Alustavat arviot tehty karkealla tasolla, joten muutostkustannukset annettu yhtiökohtaisesti, ei kustannuserittäin. Meidän IT ja Talous Oy:n omistusosuus on lähellä 10 %:a, joten tavoitteena kasvattaa osuutta. Kyseessä on iso ja kallis prosessi, sillä palveluntuottaja on juuri vaihdettu – olisi veronmaksajien varojen tuhlausta purkaa in house -järjestely. Waltin osalta on merkittävänä riskinä, että ostopalveluna hankitut joukkoliikennepalvelut joutuvat uusimaan laitteistoa, minkä ostaja maksaa. Tämä aiheuttaa haittaa myös palveluiden käyttäjille eli kuntalaisille. Tahe-yhtiöissä euroa/suorite ei kerro koko kuvaa. In house -yhtiön lisäarvo ei ole toisin sanoen ole pelkästään taloudellinen, vaan kyse on ikään kuin jatkumosta kuntatyölle.
Muut huomiot	Suuri huoli pikkukunnista, tulisi saada asukaslukuun perustuvat poikkeukset. Pienet kunnat joutuvat luopumaan in house -yhteistyöstä, vaikka hyötyvät eniten keskittämisestä. Esim. Meidän IT ja Talous Oy on syväasiantuntija kuntapuolen kirjanpidossa – ymmärtää kuntapuolen tarpeita paremmin kuin kaupallinen toimija.

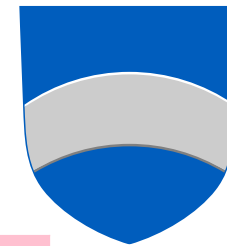
Nurmijärvi

kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

Teema	Nostot
In house-yhtiöt	5 in house -yhtiötä (Kunta omistaa kolmesta yhtiöstä vähintään 10 %:a)
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Suurimmaksi ongelmaksi koetaan, että tarjontaa ei ole. Vähäinen määrä markkinatoimijoita saattaa nostaa hintoja.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Osaajapula ja lisäresurssitarpeet aiheuttavat eniten kustannuksia. Kilpailutuksiin menee vähintään kaksi vuotta. Työkuorma kaatuu samalle viranhaltijaporukalle. Aiheuttaa kuormaa erityisesti hankintapalveluille. Resursointi: joko omaa henkilökuntaa lisää tai ulkopuolelta hankintakonsultaatiota. Vaatimusmäärittelyjen tekemiseen ei omaa resurssia tai osaamista, joten joudutaan paikkaamaan ostopalveluilla. Sarastia on toiminut tähän asti yhteishankintayksikkönä.
Uudistustarpeiden ennakointi	Toiveena lakiuudistuksen kaatuminen. Sarastian osalta peli ns. menetetty, muiden osalta ei ole lähdetty hätäilemään.
Muutostkustannukset yhteensä	Numera Palvelut Oy 1 700 000, Keski-Uudenmaan Työterveys Oy 100 000, Tiera Oy 30 000 €, Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus Oy –, Kiertokapula Oy 100 000 € Yhteensä: 1 930 000 € (jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset toteutuvat 1 830 000 €)
Huomiot muutostkustannusarvioista	Sarastian osalta uudistus on joka tapauksessa edessä, mutta siirtymäajan tulisi olla 5-10 vuotta. Nyt kilpailutus joudutaan tekemään kiireellä. CGI on iso toimija, mutta kun paljon tarpeita yhtä aikaa, niin eivät pysty hoitamaan kaikkea. Nopeasta etenemisestä aiheutuu ongelmia varsinkin käyttöönottovaiheessa. Työterveys edellyttää ehkä omistusjärjestelyjä, yhteisen tahtotilan löytäminen voi olla haastavaa. Tähän mennessä omistusosuudet ovat jakautuneet tarkoituksenmukaisesti kuntakokojen mukaan. Jätehuollon osalta edessä epätarkoituksenmukaisia in house-rakenteita. Jakaminen kahteen eri yhtiöön tarkoittaa turhaa hallintoa. Palvelut ostetaan nytkin, joten lain tavoitteet toteutuvat, kyse omistusosuudesta. Tiera ja Keski-Uudenmaan Kehittämiskeskus eivät ole kokonaisuuden kannalta yhtä merkittäviä kuin muut in house-järjestelyt.
Muut huomiot	

Salla – kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

Teema	Nostot
In house -yhtiöt	3 in house -yhtiötä (uudistuksen vaikutukset kohdistuvat: kahteen)
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Uudistuksen toteuttaminen koetaan kunnalle mahdottomaksi, ”paluuksi menneisyyteen”. Esim. LapIT on perustettu juuri sen takia, ettei kukin pieni kunta joutuisi itse tekemään kaikkea. Pieniin kuntiin harvaan asutulla alueella ei synny markkinoita. Kustannukset tulisivat kasvamaan sekä hankinta- että tuotantovaiheessa jo pelkästään sillä perusteella, että in house -toiminta on voittoa tuottamatonta. Arvio on, että hinnat tulevat nousemaan 20-30 %:a, mahdollisesti enemmänkin.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Kunnalla ei ole käytössä riittävästi omaa osaamista. Osaajia ei myöskään saatavissa, sillä pienet kunnat eivät houkuttele osaajia. Kunnan yksittäisillä osaajilla olisi liian suuri vastuu: itse palvelun lisäksi mm. tietoturva-asiat. Maailma on monimutkaistunut ja osaamiseen tarvitaan kokonaisvaltaista palvelua sekä hankintavaiheeseen että sopimusaikaiseen yhteistyöhön. Pelkkä hankintaosaaminen ei riitä, tarvitaan substanssiosaamista. Erityisesti ICT-hankinnoissa haasteita. Konsulttien käyttö tulee lisääntymään.
Uudistustarpeiden ennakointi	Toistaiseksi ei ole tehty pidemmälle menevää valmistelua.
Muutost kustannukset yhteensä	LapIT Oy 900 000 €, Numera Palvelut Oy – Yhteensä: 1 300 000 € (sisällytetty arvio 400 000 €:n oman organisaation tekemän työn kustannuksista)
Huomiot muutost kustannusarvioista	Välillisiä kustannuksia ei ole pystytty arvioimaan. Numeran osalta ei oleellisia kustannuksia.
Muut huomiot	Suurille kunnille haaste ei ole yhtä suuri kuin pienille. Pienten kuntien pakottaminen pois in house -yhtiöistä pakottanee kuntaliitoksiin? Uudistus voi aiheuttaa myös hallintohimmeleitä, jos esim. kymmenen pientä kuntaa alkaa rakentamaan jonkinlaista uutta yhteistyötä selvittääkseen uudistuksesta. In house -yhteistyö toiminut myös hyvänä varajärjestelmänä, esim. palkanlaskennan palveluja ovat voineet hetkellisesti tuottaa, jos oman tuotannon palveluissa resurssipulaa.

Savitaipale – kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

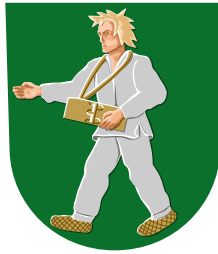
Teema	Nostot
In house -yhtiöt	5 in house -yhtiötä
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Uudistus koetaan erittäin haitalliseksi: pitkäjänteinen yhdessä tehty ja paikallisuus huomioiva työ puretaan. Esim. jätehuollon ja ruokapalvelujen osalta pitkä ja toimiva yhteistyö, uudistus rikkoisi turhaan pienehköjäkin yhtiöitä. Vaikuttaa paljon vastuisiin ja aiheuttaa kuormitusta kunnan johdolle. Vielä vaikea arvioida, mitä vaatii ja mihin kaikkeen vaikuttaa – selvityksiä, omistusten siirtämiset, kilpailutukset, uudet osaamisvaatimukset jne. Aiheuttaa suurta epävarmuutta. Palvelujen hinnat tulevat varmasti nousemaan. Tiedossa markkinahäiriö, kun uudet tarpeet tulossa kaikille kunnille samanaikaisesti. Isoimmillekin kunnille tulee haasteita, kun maksajia yhtiöissä on tulevaisuudessa vähemmän. Yrityksillä ei osaamista tuottaa kaikkia kunnan tarvitsemia palveluja. Huoltovarmuusasiat esim. ruokapalveluihin sekä ICT- ja Tahe-palveluihin liittyen järjestyvät nykyisen suuremman toimijan mutta eivät pienen kunnan toimesta.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Tilaajaosaamista ei ole tällä hetkellä ja rekrytointi on erityisen haastavaa pieneen kuntaan. Jätehuollon osaamista ei luonnollisestikaan ole, sillä osaaminen ollut in house -yhtiössä. ICT-järjestelmien kilpailutukset ovat todella haastavia, sillä esim. määrittelyjen tekeminen edellyttää erityisosaamista. ICT-sektorilla todella suuret vastuut mm. tietoturvaan liittyen – nämä kaatuvat kunnan organisaatiolle.
Uudistustarpeiden ennakointi	Toistaiseksi ei ole tehty pidemmälle menevää valmistelua.
Muutostkustannukset yhteensä	Meidän IT ja Talous Oy 1 400 000 €, Saimaan Tukipalvelut Oy 850 000 €, Etelä-Karjalan Jätehuolto Oy 310 000 € Yhteensä: 2 560 000 € (jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset toteutuvat: 2 250 000 €)
Huomiot muutostkustannusarvioista	
Muut huomiot	Kyselylomakkeen perustietoja arvioitu yhdessä Meitan kanssa. Kunta on järjestänyt eläköitymisten seurauksena lähes kaikki ICT- ja tahe-palvelut hankittavaksi Meidän IT ja Talous Oy:ltä. V.2021 peruskorjattu kunnan alueella oleva ainoa keuhkokeittiö on (lainsäädännön seurauksena) vuokrattu hyvinvointialueelle, henkilöstö siirtynyt hyvinvointialueelle. Keittiössä toimii in house-yhtiö sekä hva. Jos inhouse purkautuu, niin koko keittiöön liittyvä yhteisjärjestely purkautuu ja keittiö jää vajaakäytölle. Joko siellä toimii vain hva tai todennäköisimmin vain kunta. Ylisuuresta keittiöstä olisi tehtävä iso tasearvon alaskirjaus. Toiminnan uudelleenjärjestelyt + alaskirjauksesta kertyy merkittävät muutostkustannukset. Jätehuollon osalta toiminnan ja laadun kehittämiseen oltu todella tyytyväisiä, aiheuttaa ylimääräistä turhaa työtä jos esim. samantyyppinen järjestely tehtäisiin pienten kuntien kesken.

Taivassalo – kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

Teema	Nostot
In house -yhtiöt	3 in house -yhtiötä, joihin vaikutuksia arvioidaan kohdistuvan
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Esimerkiksi tietohallintopalveluiden osalta tulisi tehdä uudelleen järjestelyitä, mikä tuottaisi merkittävän toiminnallisen ja talouden taakan. Myös muiden tukipalveluiden osalta, kuten talous- ja palkkahallintopalveluiden osalta, muutoksella voi olla joillekin kunnille merkittäviä negatiivisia vaikutuksia. Usean kunnan kilpailuttaessa uudelleen samoja palveluita, tarjousten hintataso on vaarassa nousta ja lisätä entisestään pienten kuntien taloudellista riskiä.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Kokemus on, että uudistus tulee lisäämään kohtuuttomasti pienten kuntien työtaakkaa resurssien ollessa jo nykytilanteessa pienet. Pienissä kunnissa esimerkiksi mahdollisuudet ICT:n kehittämiseen sekä palveluiden jatkuvuus tulisivat kärsimään, koska ICT- ja hankintaosaaminen on joillakin alueilla nykyisellään keskitetty kuntien sijaan sidosyksiköihin.
Uudistustarpeiden ennakointi	Uudistuksen aiheuttamiin muutoksiin on lähdetty varautumaan etupainotteisesti erityisesti talous- ja palkkahallinnon palvelujen uudelleen järjestämisellä vuoden 2026 alusta. Vuonna 2025 on perustettu kuntayhteistyössä uusi pienempi in house -yhtiö, jolta talous- ja palkkahallintopalvelut jatkossa ostetaan. Yhtiö on kilpailuttanut järjestelmäkokonaisuuden vuoden 2025 aikana palvelun tuottamista varten. Koetaan, että muutoksella on mahdollisuus tuottaa kunnalle ketterämpiä ja läpinäkyvämpiä toimintamalleja kustannustehokkaasti.
Muutostustannukset yhteensä	Numeria Palvelut Oy 410 000 €, Tiera Oy 30 000 €, Revire Perintä Oy 3 000 € Yhteensä: 443 000 €
Huomiot muutostustannusarvioista	Korostetaan, että aiheutuvat muutostustannukset ovat tässä vaiheessa arvioita ja muutostustannusten arviointi uudistuksen kustannuksista perustuu tämänhetkisen tiedon pohjalta tehtyyn tarkasteluun.
Muut huomiot	

Toivakka – kooste kyselyn ja haastattelun tuloksista

Teema	Nostot
In house -yhtiöt	2 in house -yhtiötä (uudistuksen vaikutukset kohdistuvat: kaikkiin)
Uudistuksen suurimmat vaikutukset	Uudistus ei lisää kilpailua, vaan markkinoiden keskittymistä. Keskittyminen erityisen vahvaa ICT- sekä Tahe-sektoreilla, lisäksi markkinat ovat näillä sektoreille kansainvälisten toimijoiden hallussa. Markkinatoimijoilla ei vastaavaa tarjontaa kuin nykyisillä sidosyksiköillä, jotka usein palveluintegraattoreiden roolissa. Ne yksityisen sektorin toimijat, joilla olisi edellytyksiä, ovat tosiaan kansainvälisiä toimijoita, mikä mahdollisesti aiheuttaisi pääomapakoa ulkomaille.
Merkittävimmät osaamistarpeet	Huoltovarmuus heikkenee teknisten muutosten ja osaamisvajeiden myötä. Kunnalla ei ole omaa hankintaosaamista.
Uudistustarpeiden ennakointi	Esim. Mustankorkean osalta ollaan pohdittu muiden osakaskuntien halukkuutta perustaa kuntayhtymä. Oma palvelutuotanto maksaisi moninkertaisesti nykyiseen järjestelmään verrattuna.
Muutostkustannukset yhteensä	Meidän IT ja Talous Oy 200 000 €, Mustankorkea Oy 2 000 000 € Yhteensä: 2 200 000 € (jos julkisuudessa esillä olleet poikkeukset toteutuvat: 200 000 €)
Huomiot muutostkustannusarvioista	Jos palkkahallinto pitäisi siirtää pois nykyisestä Meidän It ja Talous Oy -yhteistyöstä, arvioitu muutostkustannus olisi noin 200 000 euroa. Jos koko jätehuolto jouduttaisiin nyt järjestämään omana toimintana, ja rakentamaan koko sitä edellyttävä infrastruktuuri, laatimaan urakka-alueet ja kuljetukset tms., siirtymävaiheen kokonaisuus maksaisi vähintään 2 miljoonaa euroa.
Muut huomiot	Jos isompi kunta tai hyvinvointialue on tehnyt valinnan järjestää kriittiset tukipalvelut itse tai sidosyksikköyhteistyössä, lakimuutos ei heidän osaltaan johda kilpailuttamiseen. Nykyiset asukasmäärään perustuvat omistususuudet ovat tarkoituksenmukaisia. Isona haasteena, ettei olemassa vaihtoehtoista tapaa järjestää jätehuolto, vaan jätehuollon palveluketju rakennettu Mustankorkean varaan. Haasteena on myös, että urakka-alueet noudattavat maantieteellisiä rajoja.

Taustaa kyselyn toteuttamisesta

Miten selvitys tehtiin?

- FCG keräsi syksyllä 2025 valituilta yhdeltätoista kunnalta tietoja hankintalakiuudistuksen vaikutuksista. Erityisesti fokuksena oli uudistuksen vaikutus kuntien in house-yhtiöiden asemaan ja se, miten suuria muutuskustannuksia uudistus mahdollisesti aiheuttaa.
- Lisäksi FCG toteutti kunkin selvitykseen valitun kunnan kanssa noin tunnin pituisen haastattelun, jossa kuntien etukäteen lähettämiä tietopyyntövastauksia käytiin läpi ja tarvittaessa täydennettiin.

Selvityksen tulosten luotettavuus

Teema	Nostot
Arviot muutostalannuksista suuntaa antavia	Valmistelutyön tässä vaiheessa arviot muutostalannuksista ovat väistämättä suuntaa antavia. Arviot perustuvat kuitenkin konkreettiseen todistusaineistoon jo toteutetuista tuotantotaparatkaisista tai muuten perusteltuihin näkemyksiin aiheutuvista kustannuksista, joten FCG:n näkemys on, että selvitys antaa oikean kuvan tulevien muutostalannusten mittakaavasta.
Lopulliset muutostalannukset tarkentuvat vielä tekeillä olevan tuotantotapaharkinnan jälkeen	Kunnissa tehdään edelleen pohdintaa, miten palvelutuotanto tullaan toteuttamaan mahdollisen lakiuudistuksen jälkeen. In house -yhteistyön purkautumisen jälkeen kunnilla vaihtoehtoina olisivat mm. palvelujen kilpailuttaminen, järjestäminen omana tuotantona, in house -yhteistyön jatkaminen omistusjärjestelyjen kautta, in house -yhtiöiden purkaminen/pilkkominen sekä erilaiset yhteistyön uudelleenjärjestelyt. Muutostalannusten suuruuteen vaikuttaa osaltaan se, minkälaisiin järjestelyihin kunnissa lopulta päädytään.
Muut kuin esille tulleet kustannukset	Lakiuudistuksen keskeneräisyyden vuoksi on vielä epävarmaa, minkälaisia muutostalannuksia uudistus tulee aiheuttamaan. Selvitykseen osallistuvat kunnat korostivatkin vastauksissaan, etteivät he ole ehkä tunnistaneeet kaikkia yksittäisiä kustannuseriä, joita muutos aiheuttaa. Jos kunnat irrottautuvat in house -yhteistyöstä, toteutuu useissa tapauksissa myös osakkeiden myyntiä, mistä aiheutuvat tuotot ovat kuitenkin hyvin pieniä suhteutettuna aiheutuviin muutostalannuksiin.
Selvityksessä mukana olleet kunnat	Selvitykseen osallistettiin 11 kuntaa, joiden avulla pyrittiin tuottamaan läpileikkaava katsaus lakiuudistuksen kunnille aiheuttamiin haasteisiin erityisesti muutostalannusten osalta (mukana oli mm. muutaman tuhannen asukkaan pienempiä kuntia, noin 20 000 asukkaan keskisuuria kuntia sekä Hämeenlinnan ja Lappeenrannan kaltaisia alueellisia keskuskuntia). Selvityksen tuloksia tarkastellessa on huomioitava, ettei esim. kymmenen suurinta kaupunkia osallistuneet selvitykseen.
Muutama kunta ei jättänyt tarkentavia erittelyjä muutostalannusten suuruudesta	Kaikilta kunnilta vastaanotettiin arvio vähintään muutostalannusten kokonaisarvosta. Osa kunnista ei kuitenkaan pystynyt erittelemään kustannusten suuruutta menoerittäin, mutta antoivat kuitenkin yhtiökohtaisen arvion kokonaisuudesta.
Jätehuolto- ja kirjastopalvelut	Jätehuolto- ja kirjastopalvelut ovat mahdollisesti rajautumassa lakiuudistuksen ulkopuolelle. Selvityksessä on laskettu erikseen muutostalannusten suuruus skenaarioille, joissa ko. palvelualat 1) rajautuvat uudistuksen ulkopuolelle 2) eivät rajaudu uudistuksen ulkopuolelle.

Selvitykseen osallistuneet kuntaedustajat

Kunta	Haastattelun ajankohta	Haastatteluun osallistuneet
Hartola	9.9.2025	Katja Koskula, Jarkko Seppälä
Hämeenlinna	19.9.2025	Jussi Oksa, Pauliina Rautiainen
Kempele	10.9.2025	Juho Lehtinen, Tuomas Lohi
Kärsämäki	9.9.2025	Juho Jukkola
Lappeenranta	19.9.2025	Jari Iskanius, Tuomo Sallinen
Mikkeli	17.9.2025	Janne Kinnunen, Tiia Tamlander
Nurmijärvi	18.9.2025	Erno Kontio, Outi Mäkelä, Katja Vuorinen
Salla	19.9.2025	Tanja Aska, Erkki Parkkinen
Savitaipale	19.9.2025	Johanna Mäkelä
Taivassalo	22.9.2025	Sanna Häkli
Toivakka	15.9.2025	Touko Aalto ja Henna Breilin

Kunnilta kysyttyä

- Mitkä ovat mielestänne hankintalain uudistuksen suurimmat vaikutukset?
- Millaista uutta osaamista muutos toteutuessaan tulee edellyttämään paikallistasolla?
- Kuinka monen in house -yhtiön osakkeita kuntanne omistaa?
- Kuinka montaa näistä yhtiöistä kuntanne omistaa vähintään 10 %:a?
- Kuinka monelta in house -yhtiöltä, joiden osakkeita omistatte, olette ostaneet palveluja viimeisen vuoden aikana?
- Mille toimialalle kuntanne käyttämät in house -yhtiöt sijoittuvat?
- Kuinka monelle in house -yhtiölle on kohdistunut tai kohdistumassa hankintalain uudistuksen myötä suunnittelutyötä tai muita kustannuksia, jotka kuormittavat organisaationne resursseja?
- Arviot uudistuksesta aiheutuvista muutuskustannuksista in house -yhtiökohtaisesti?

**KUNTA
LIITTO**

Kommun-
förbundet